

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 27/2015-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. apríla 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Markom Gutikom, Advokátska kancelária, Armádna 1655/5, Trenčín, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 176/2000 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 176/2000 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 176/2000 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prieťahov

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € (päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Trenčín p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trenčín j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jej právneho zástupcu advokáta Mgr. Marka Gutika, Advokátska kancelária, Armádna 1655/5, Trenčín.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 27/2015-9 z 20. januára 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 176/2000.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 219/2015 doručeným ústavnému súdu 12. marca 2015, v ktorom uviedol:

„... Žaloba o zaplatenie 128.064,50 Sk, po čiastočnom späťvzátí žaloby, o zaplatenie 4.250,96 eura, kde sťažovateľka vystupuje ako žalovaná, bola uplatnená na tunajší súd dňa 10.03.2000. Podľa môjho názoru súd konal vo veci bez prietahov a z dôvodu, že pre rozhodnutie o veci bolo potrebné nariadenie znaleckého dokazovania, uznesením zo dňa 05.02.2003 ustanovil znalca z odboru stavebníctva, odvetvie odhad hodnoty stavebných prác [REDAKOVANÉ]. Súd vo veci vykonal pojednávania v dňoch 16.1.2001, 29.3.2001, 17.9.2002, 21.3.2006, 13.6.2006, 14.11.2006, 20.2.2007, 12.3.2008, 18.4.2008, na ktorých vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov, oboznámením listín, výsluchom viacerých svedkov, znalca [REDAKOVANÉ]. Po vykonanom dokazovaní znalecký posudok [REDAKOVANÉ] nebol postačujúci pre rozhodnutie súdu o uplatnenom práve a preto bol Okresným súdom Trenčín dňa 14.08.2009 ustanovený nový znalec z odboru stavebníctva, odvetvie odhad hodnoty stavebných prác [REDAKOVANÉ]. Jeho úlohou bolo posúdiť, či navrhovateľ vykonal dielo v súlade so zmluvou o dielo zo dňa 02.11.1997; ak nie, určiť rozsah skutočne vykonaných prác podľa zmluvy o dielo a prác vykonaných nad dohodnutý rozsah; určiť cenu skutočne vykonaných prác podľa zmluvy o dielo, ktorá by patrila navrhovateľovi, ak by dielo vykonal v súlade so zmluvou; určiť primeranú cenu (cenu, ktorá sa obvykle platí za porovnateľné dielo v čase uzavretia zmluvy) skutočne vykonaných prác a prác vykonaných nad dohodnutý rozsah.

Pokiaľ sťažovateľka namieta neprimeranú dĺžku konania od ustanovenia znalca [REDAKOVANÉ] do podania posudku a rozhodnutia súdu o priznaní znalečného tomuto znalcovi, je potrebné poukázať na to, že samotná sťažovateľka prispela k tomu, že znalec nemohol vypracovať znalecký posudok v kratšej dobe. Sťažovateľka na rozdiel od žalobcu neposkytla znalcovi listinné doklady potrebné pre vypracovanie posudku, a to napriek opakovaným výzvam znalca aj súdu. Súd sťažovateľku v tejto súvislosti musel predvolať na výsluch, kde jej bolo pohrozené uložením poriadkovej pokuty v prípade neposkytnutia súčinnosti znalcovi. Po podaní znaleckého posudku bolo povinnosťou súdu rozhodnúť o znalečnom. Z dôvodu nepredloženia riadneho vyúčtovania znalečného znalcom, súd musel

znalca opakovane vyzývať, čo spôsobilo zdržanie v konaní. Až na základe dostatočného a preskúmateľného vyúčtovania znalečného súd priznal znalcovi znalečné. Ak by súd nevyzýval znalca na riadne vyúčtovanie znalečného a nepriznal znalcovi v tejto časti znalečné, v dôsledku odvolania znalca by sa konanie predĺžilo o odvolacie konanie. Dĺžku predmetného konania ovplyvnila i skutočnosť, že pojednávania vytýčené súdom v tejto veci na 14.9.2006, 11.1.2007 boli odročené na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľky pre kolíziu termínu pojednávania s iným termínom pojednávania, pričom do úvahy prichádzala možnosť zabezpečiť si substitúta. Neposkytnutie súčinnosti znalcovi a žiadosti o odročenie pojednávania treba teda pripísať na vrub sťažovateľke.

Z predmetného spisu vyplýva, že prietahy v konaní v prevažnej miere zapríčinil ustanovený súdny znalec [REDACTED], ktorému bol súdny spis prostredníctvom dožiadaného súdu doručovaný od 18.11.2009, no nepreberal súdne zásielky, napokon spis prevzal dňa 17.3.2010 a vrátil spis tunajšiemu súdu dňa 14.3.2013 bez vypracovaného znaleckého posudku. Vzhľadom na skutočnosť, že je povinnosťou súdu dozerať na plynulosť konania i počas vykonávania znaleckej činnosti, súd na opakované žiadosti znalca o predĺženie lehoty na podanie znaleckého posudku, dva razy vyhovel vzhľadom na prísľuby znalca, že v dodatočnej lehote splní zadanú úlohu, a vzhľadom na jeho tvrdenia, že posudok má rozpracovaný, pričom znalec nedodržanie lehôt zakaždým ospravedlňoval vysokou pracovnou zaneprázdnenosťou. Súd opakovane znalca urgoval písomne, elektronicky, telefonicky s hrozbami ukladania pokút a oznámenia jeho postupu Ministerstvu spravodlivosti SR. Súd znalcovi dva razy uložil poriadkové pokuty, keď nedodržel určené lehoty a súd nevyhovel jeho poslednej žiadosti o predĺženie lehoty. Keďže uvedený postup a poriadkové opatrenia neboli úspešné, a súd vlastnou činnosťou zistil, že [REDACTED] bol vyčiarknutý zo zoznamu znalcov, pričom znalec súd o tejto významnej skutočnosti neinformoval, hoci vedel, že sa jedná o reštančnú vec, súd vyžiadal celý súdny spis od menovaného znalca.

Po vrátení spisu súdu súd elektronicky kontaktoval ďalšieho znalca z odboru stavebníctva, odvetvie odhad hodnoty stavebných prác, či je schopný vypracovať urýchlene znalecký posudok v tejto veci a po zmene zákonného sudcu súd uznesením zo dňa 02.08.2013 ustanovil za znalca [REDACTED] na zodpovedanie vyššie uvedenej

znaleckej úlohy. Pred odovzdaním spisu znalci na vypracovanie posudku musel súd rozhodnúť o námietkach sťažovateľky proti osobe znalca podaných dňa 12.08.2013. Zabezpečenie vyjadrenia znalca k námietkam bolo spojené s prekážkou pri ich doručovaní znalci poštou, keď ich neprevzal v odbernej lehote na jeho adrese a s urgovaním znalca na vyjadrenie, pričom súd doručoval písomnosti znalci na adresu podľa internetového výpisu zo zoznamu znalcov. Po doručení vyjadrenia znalca k námietkam proti jeho osobe súd uznesením zo dňa 13.03.2014, právoplatným dňa 01.04.2014 znalca nevylúčil zo znaleckého dokazovania v tejto veci. Dňa 19.06.2014 bol spis odoslaný Okresnému súdu Prievidza na jeho doručenie znalci. Po uplynutí stanovenej lehoty na vypracovanie posudku Okresný súd Trenčín telefonicky dňa 21.10.2014 kontaktoval znalca na zistenie, kedy vypracuje znalecký posudok, pričom znalec súdu oznámil, že znalecký posudok súdu predloží po vyplatení odmeny za znalecký posudok. Po upozornení na zákonný postup pri žiadaní preddavku na trovy znaleckého dokazovania, znalec požiadal o priznanie preddavku dňa 27.10.2014, o čom súd rozhodol uznesením zo dňa 12.12.2014. Oneskorenie v podaní posudku znalca spôsobila neoprávnená požiadavka znalca, že posudok nepredloží, kým mu súd neuhradí celé znalečné, od ktorej po vysvetlení a poučení súdu upustil a vypracovaný posudok súdu predložil dňa 15.01.2015, no bez vyúčtovania, na predloženie ktorého ho súd ihneď vyzval a posudok zaslal na vyjadrenie účastníkom. Podľa môjho názoru sa od 14.03.2013, kedy bol spis [REDAKOVANÉ] vrátený, v predmetnej veci sa koná bez prieťahov.

Je pravdou, že na základe sťažností sťažovateľky bolo predsedníčkou tunajšieho súdu konštatované, že konanie trvá neprimerane dlho a neprebíha dostatočne plynulo, pričom zákonný sudca bol opakovane upozorňovaný na povinnosť konať vo veci bez zbytočných prieťahov. Tiež je potrebné poznamenať, že v priebehu konania došlo k viacerým zmenám zákonných sudcov, ktoré boli vynútené zmenou pôsobenia pôvodných zákonných sudcov.

Domnievam sa, že predmetný spor patrí k skutkovo zložitejším veciam, pretože si vyžaduje vyriešenie odborných otázok, s čím je spojené i znalecké dokazovanie z odboru oceňovania stavebných prác, pričom sa rieši viacero odborných otázok.

Vzhľadom na vyššie uvedené považujem navrhované finančné zadostučinenie za neprimerane vysoké...“

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 176/2000 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priehov..., ako aj práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľky v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoľeným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokováanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o zaplatenie peňažnej sumy tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu nezistil, že by išlo o právne zložitú vec. Pokiaľ ide o skutkovú stránku, danú právnu vec je možné považovať za zložitú s ohľadom na potrebu vykonať rozsiahle znalecké dokazovanie.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných prieťahov v konaní, dospel ústavný súd k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania podstatne neprispeli okolnosti na strane sťažovateľky s výnimkou, že 14. júna 2006 a 11. januára 2007 bolo potrebné odročiť pojednávania na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľky z dôvodu kolízie termínov, čo však neprispelo významnou mierou k predĺženiu jej konania vo veci.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania 15 rokov na okresnom súde je už samo osebe neprimerané.

Do dnešného dňa nie je vec právoplatne skončená.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02) a jeho neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 5 C 176/2000, došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 176/2000, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodov v nej uvedených.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 176/2000 berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci považoval priznanie sumy 5 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky trovy konania vyčíslil sumou 284,08 €, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie – sťažnosť).

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľke náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2013 v sume 804 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 134 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľky aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,04 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke, spolu predstavuje sumu 284,08 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2015